

Katja Klopčič

Slavko Pregl: *Geniji brez hlač.*

Radovljica: Didakta, 2009.

Verjetno ga med tistimi okolitridesetletniki, ki so že v rani mladosti radi brali, ni, ki ne bi poznal Preglovih genijev. V kratkih in dolgih hlačah. In kaj lahko po nekaj desetletjih ponudijo brezhláčniki? K branju vabi živahna oranžna naslovnica, ki jo krasi le nekaj odtenkov temnejša ilustracija odmetavanja oblačil in (golega) skoka v vodo, na kateri komplementarno zasije modro sonce z imenom avtorja in naslovom. A pričakovanje morskih avantur bi bilo preveč preprosto. Pravzaprav se lahko glede zgodbe primerjalno zelo neposredno navežemo predvsem na *Genije v kratkih hlačah*.

Novo šolsko leto. Kratkohlačnikom razredničarke govorijo o tem, da je šola drugi dom. Razredničarka druga mati. Da se je treba začeti učiti takoj. Dekleta so "ganjena in smrkajo, fantje odprejo obe ušesi, da gre lahko vse nemoteno noter in ven". Na srednji šoli je nekoliko drugače, lahko bi rekli, da dijake tam pričaka realnost. Osnovnošolci so bili za sodelovanje pri časopisu tako ali drugače določeni, srednješolci so uredniški sestanek obiskali po lastni volji; Biba mami nekoč razloži, da so časopis delali že lani in ga bodo letos spet. Spet srečamo Boba, Genija, Pesnika, Pipija, Žana, Bibo in Piko, Miha, Razmeš, Kocko, Bajsija in na novo Lenarta alias Armanija. In čeprav Razmeš s prispevkom o vzdevkih stopi novinarski slavi naproti, se moramo mi po razlago odpraviti h kratkohlačnikom. Treba pa je dodati, da je povezava med prvimi in drugimi geniji spretno toliko zrahljana, da se zdi, da bi bilo iskanje razvojnega loka likov precej neučinkovito, predvsem pa nepotrebno. "Novi" geniji so namreč pristni najstniki, in to iz mesa in krvi ter iz današnjega časa, v katerem je časopis treba predstaviti na splet (kratkohlačniki so ga še razmnoževali na ciklostil!). Glavnina dogajanja se torej plete okoli izdajanja časopisa, in stvar je tokrat veliko bolj resna, saj se med drugim lotijo zunanje politike, Genij pa odkrije elektronski naslov ameriškega predsednika in mu seveda tudi

piše, s čimer geniji razburkajo mirno gladino diplomatskih stikov med državama. Njihove domislice torej segajo vse više in vse dlje in imajo tudi bolj daljnosežne posledice. Toda mladeniči in mladenke so usvojili tudi sprejemanje odgovornosti in na sploh kažejo kar nekaj zelo hvalevrednih značajskih lastnosti.

Iz glavnega toka pripovedi avtor spretno potegne dve dogajalni niti, s katerima so tesno povezani trije akterji, eden od njih z obema, in sicer spolnost in droge. Prva je, kot se za najstnike spodobi, bolj ali manj vsenavzoča, a konkretne "akcije" se lotita dva, Biba in Bob. Ko govorimo o literaturi, je njeno (ne)vzgojnost iz več očitnih razlogov vedno nehvaležno omenjati, vendar je treba priznati, da se v brezhlačnikih zasvetlika tudi vzgajanje. Vloge ne "prevzame" kateri od staršev, temveč racionalna Pika, ki Bibo najprej pomiri, jo opozori na kondome, še prej pa ji meni nič tebi nič veli, naj pogoltne jutranjo tabletko. Informacija o njenem obstoju bo sicer morda za koga dobrodošla, vprašanje pa je, ali je tudi "vzgojna". Vprašanja vzgojnosti pa ni treba omenjati v povezavi z drugo temo, drogami. Epizoda s končno aretacijo je skorajda filmska, "prizor" predstavljen z ustreznim divjim ritmom in plastičnostjo ter povrhu vsega še brez lažnega poguma vpletenih fantov, ki sta se odločila sodelovati s kriminalisti. Učinkuje in deluje sama po sebi, brez načrtno dodanih vzgojnih tonov in opozoril.

Pregl svoje like spretno karakterizira, nekatere bolj, druge manj natančno, njihovi vlogi primerno. Simpatični geniji še zdaleč niso le prijazno misleči, kakšen od njih se celo bori za prijateljevo punco, o kateri med sabo nimajo povedati preveč lepega (namigi na Bibin oportunistem in namigovanje, da jo bodo poslali v objem koga drugega); vse skupaj je sicer prej ko ne fantovsko modrovanje (napihovanje?) ob pivu, vendarle so toni precej resni, kar romanu dodaja globino in plastičnost. Kljub "genijalnosti" so bili Preglovi junaki vedno tudi in predvsem življenjski, takšni, da se mladi bralci z njimi z lahkoto identificirajo. Povedna imena imajo nekateri učitelji: ravnatelj je Britvič, slavistka Koruznikova, ki jo je tokrat še dobro odnesla, če se spomnimo na "tovarišico profesor mentor Klofutarjevo". Pregl je pač vedno na strani svojih genijev, najsi so na drugi strani, preradovedne sosede, tečne tete ali celo uradni predstavniki najmočnejše države na svetu. Do staršev je pravzaprav še najbolj sočutno razumevajoč. Z nekaj odločnimi potezami zariše značaj Armanijevega očeta in stisko, s katero se ta bojuje, Bibina mama svoje spretnosti, okrepljene z njeno poklicno izbiro, dopolni s spretnim povračilnim udarcem, ko v-tuje-zadeve-nos-vtikajoča soseda pride tožarit. Mame so pač vedno na strani svojih otrok, tudi kadar ti počnejo neumnosti, za

katere le upajo, da niso prevelike. Zaris osebnosti in eksistence Bibine sosede, poštna uslužbenke, je tisti, pri katerem izdatno zablesti avtorjev prepoznaven smisel za humor, ki kljub načrtnemu duhovičenju deluje popolnoma neprisiljeno.

Naj za ravnotežje omenimo še dve šibki točki. Nekoliko prisiljeno poteka pogovor Armanijevih staršev, ki ju skrbi sinovo poskušanje drog, izstopa pa tudi komentar kriminalistke Milene, ki Armaniju pove, da ga je njena sestra Kocka, ki je njegova nova sošolka, opazila. A to so resnično malenkosti, komaj omembe vredne.

Kaj lahko torej za sklep zapišemo o novih genijih? Da so dekleta in fantje odrasli in da včasih (po lastni želji, volji in presoji) ostanejo brez hlač. Da bodo nove generacije mladine z veseljem prebirale tudi dogodivščine teh genijev, saj so "zrasle" težave, s katerimi se soočajo. In da ti geniji zelo občutno živijo v današnjem času, ki se je v dveh desetletjih in več precej spremenil, nekatere težave, zadrege in veselja (sploh vse, kar je povezano s situacijami brez hlač) pa so v vseh časih popolnoma enake. Pregl je torej težko nalogo, ki jo je sprejel po vztrajnem nagovarjanju mladine, naj ji vendarle privošči še kakšne dogodivščine svojih genijalcev, odlično opravil in dokazal, da (še vedno) dobro pozna okljuje, pa katerih se potikajo misli mladih, in tudi tokrat ni zanemaril njihove "genialnosti". Če kaj, se je ta povečala. In le kateri najstnik ne bi z veseljem prebral dela, prežetega s pozitivnim pogledom na vse najstniško doživljanje in delovanje ter poleg tega podloženega s prepoznavnim smislom za humor.